

Vår saksbehandler
Leder Pensjonistpartiet Ragnar Dahl
Møllergata 6
0179 OSLO

Vår dato 2008-04-28 Vår referanse 2008/RD/rd/08/100-1

Tidligere dato 2008-01-24 Tidligere referanse 200800221- /SEB/28. Jan 2008
2006 St.meld. nr. 5 (2006-2007)
2004 Stortingsmelding nr 12 (2004-2005)

Det Konglige Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Gjenpart
Pensjonistpartiets Landsstyret
Partikontoret

MERKNADER TIL HØRINGSUTKASTET, DATERT 28. JANUAR 2008.

Pensjonistpartiet (PP) viser til Arbeids- og inkluderingsdepartementets høringsbrev, datert 28. Januar 2008. Pensjonsreformens hovedbudskap er at dagens Folketrygd vil bli for dyr de neste 40 årene. PP mener flere viktige forhold er utelatt - dette er en svakhet med Pensjonskomisjonens innstilling. Regjeringen angir 4 utfordringer, utover de økonomiske, som begrunnelse for en nødvendig endring av Folketrygden. PP vil hevde at noen av utfordringene er en direkte konsekvens av politiske beslutninger og ikke som følge av Folketrygden i seg selv.

Regjeringen bør revurdere alle statistiske data, som lå til grunn for Pensjonskomisjonens anbefalinger i lys av dagens faktiske situasjon. Pensjonsreformens innføring i 2010, må ta utgangspunkt i dagens faktiske situasjon og ikke på bakgrunn i en masse antakelser og statistiske bergninger som fort kan vise seg å være feil. PP erkjenner at dette kan være en utfordring når vi går mot et Stortingsvalg. De økonomiske utviklingstrekk vi ser ut fra statistikk, skulle tilsi en noe mer pragmatisk holdning ifh til tidligere standpunkter. Med bakgrunn i dette mener PP regjeringen bør bruke noe mer tid, istedenfor å innføre en reform som er tuftet på gale forutsetninger.

For PP handler ikke dette om dagens pensjonister, men hovedsakelig for de som blir det. Vi vil hevde at pensjonsreformen nær opp til et bedrag ovenfor kommende pensjonister – ikke for det som står, men manglende informasjon om fakta og hva reformen betyr for den enkelte. Flere vil få pensjon, men alle vil få mindre. Det beklagelige er at framtidens pensjonister vil ha betydelig mer gjeld enn dagens pensjonister hadde ved avgang på aldersgrensen. Denne utviklingen synes fullstendig å være utelatt, med de konsekvenser dette vil få.

Våre merknader er inndelt i generelt, merknader til de enkelte kapitler og et vedlegg om forhold som ønskes behandlet da problemstillingene tenderer inn på pensjon.

Sammendrag

PP har gitt sine merknader basert på en organisatorisk behandling i partiet. Våre merknader er gitt med en generell del og deretter merknader til de enkelte kapitler. I vedlegg A har vi listet opp problemområder og utfordringer som bør følges opp. Summarisk er våre merknader som følger:

- Pensjonskomisjonens innstilling, sener behandlinger i Stortinget, samt denne høringen har ikke tatt innover seg at det har skjedd betydelige endringer i det økonomiske grunnlaget som lå til grunn for kommisjonens arbeid. Konsekvensen er et vedvarende behov for omfattende endringer i Folketrygden for å få en bærekraftig Folketrygd. PP mener de negative konsekvensene kunne vært redusert om man hadde tatt hensyn til den økonomiske utviklingen fra 2004-2008, hovedsakelig innenfor norsk oljeproduksjon og en formidabel økning i pensjonsfondet.
- Enighet om en videreført AFP-ordning i privat sektor og en forventet løsning i offentlig sektor vil favne så vidt mange lønsmottakere at de økonomiske konsekvensene av å sikre alderspensjonistene samme utvikling synes begrenset.
- Dagens Folketrygd lov er god, men må justeres i forhold til dagens og framtidens behov. PP er noe uenig med regjeringen, men først og fremst begrunnet i at ny Folketrygd ikke har tatt innover seg den økonomiske utviklingen beskrevet ovenfor.
- Prinsippet for justering av grunnpensjon er en opphevelse av Stortingets vedtak fra 2003. PP ber regjeringen om å foreslå en videreføring av Stortingets vedtak fra 2003. I motsatt fall innfører regjeringen et system som vil medføre at avstanden mellom pensjonistene og de yrkesaktive forverres med 0.75 % pr år og det vil gi de samme negative konsekvensene som vi har fått med dagens folketrygd. Ordningen oppleves som sterkt usosial.
- PP ber også regjeringen oppheve begrensningen på inntekt utover pensjon for dagens pensjonister allerede ifm St.prp.nr 1 (Statsbudsjettet for 2009). Dette vil gi betydelige gevinster for den enkelte og for samfunnet for øvrig. Å utelate denne muligheten er å frasi seg muligheten til at 2 årskull kan stå lengre i arbeid.
- Dagens minstepensjonsnivå synes å bli videreført. Dette betyr at anslagsvis ca 200 000 minstepensjonister fortsatt vil ligge under EUs fattigdomsgrense. Dette er uakseptabelt. Regjeringen bør heve minstepensjonistnivået opp til EUs fattigdomsgrense ved implementering av reformen.
- Det synes som en gjennomgående trend at framtidens pensjonister vil få betydelig mindre pensjon, gitt samme antall år i arbeid. Ny reform basserer seg på at man må stå lengre i arbeid. PP savner en analyse som kan dokumentere at arbeidstakerne faktisk er i stand til å stå lengre og om arbeidsgiverne ønsker å beholde arbeidstakeren som beskrevet i reformen.
- PP har ingen innsigelse mht reduksjon av implementeringstiden, men med bakgrunn i kompleksitet og gjenstående arbeider ber regjeringen vurdere hvorvidt reformen bør utsettes for å sikre en forsvarlig implementering.
- Beskrivelsen av arvegevinsten er uklar og vi vil ikke gå inn for denne, før avklaringer er gitt.
- PP støtter opptjening av omsorgspoeng med tilbakevirkende kraft før 1992, vi er videre enige i innføringstidspunktet, selv om beskrivelsen i høringsutkastet er noe vag. Vi har gitt en kort anbefaling over dokumentasjonsbehovet for å få godkjent omsorgsopptjeningen, den lange tiden tatt i betraktning.
- PP ber regjeringen ivareta de pensjonister som ønsker å stå lengre i arbeid (evt som reelle arbeidssøkende). Disse må sees opp mot de som mottar dagpenger. Vi har videre foreslått andre grupper som må ivaretas (ektefelle til personell med beordringsplikt)
- Reformen krever en betydelig informasjonsinnsats til de som blir berørt. NAV må tilføres betydelige midler for kompetanseheving og til produksjon av informasjonsmateriale. En vellykket innføring av ny folketrygd forutsetter at ansatte i NAV kan besvare- og rettlede publikum fra dag 1.
- PP har i tillegg foreslått flere tiltak vi ber regjeringen følge opp, herunder andre relaterte pensjonsspørsmål listet i vedlegg A.

Bakgrunn

Stortingsmelding nr 12 (2004-2005) er full av antakelser og usikre prognoser for kostnadene både for Folketrygden og ny Pensjonsreform. Vi mener vesentlige faktorer er utelatt som kunne bidra

til at usikkerheten kunne vært noe mindre og behovet for endring ikke så omfattende, herunder nevnes:

- Bruk av Folketrygdens midler i 1974 som grunnlag for investering i norsk oljeproduksjon (Kleppe-pakka) og de inntjener investeringene gir daglig og i årene som kommer er i stor grad utelatt i det kostnadsbilde som tegnes. Pensjonsreformen bygger på en antakelse at kostnadene i dagens folketrygd ville bli for store, utgangspunktet ble da å etablere en ordning som kunne sikre en bærekraftig ordning, selv om denne ble dårligere for alle. De enorme inntektene som daglig tilføres Pensjonsfondet, synes krisemaksimeringen å være betydelig overdrevet.
- PP har etterlyst det økonomiske grunnlaget Pensjonskomisjonen la til grunn for utformingen av ny pensjonsreform, uten at dette har lyktes. Mens Pensjonskomisjonen la til grunn ca 3000 mrd kr i Pensjonsfondet i 2040, er dagens prognose nærmere 50 000 mrd kroner. Dette har overhode ikke hatt innvirkning på regjeringens og Stortingets forhold til utgangspunktet. PP viser til statistikk fra Statistisk Sentralbyrå, samt vår begrunnelse, jfr vedlegg 1.
- En overbevisende statistikk som viser forholdet i alderspensjon mellom noen OECD-land er ikke så overbevisende lenger. Med dagens finansielle utvikling, hovedsakelig begrunnet i oljeprisen og de konsekvenser den har for brutto nasjonalprodukt (BNP), synes tabellen fra St.meld. nr 12 å ha gått ut på dato, allerede da Pensjonskomisjonen la frem sin innstilling. Den prosentvise andelen av BNP i 2050 vil være vesentlig lavere en tabellen viser, selv med dagens folketrygd.
- Det er vanskelig, for ikke å si umulig, å se at Regjeringen har vurdert andre finansielle utviklingstrekk, utover det som ligger til grunn for dagens situasjon. Det er overveldende sannsynlig at Norge om 30-40 år har fått andre og like viktige inntektskilder som vil bedre situasjonsbilde betraktelig. Dette er også forhold som antas å gi effekt på BNP. Dette er mer en antakelse, men burde være med i et helhetsbilde over Norges befolknings, aldersmessige og finansielle utvikling.
- Regjeringens forslag og Stortingets forskjellige forlik har påvist ytterligere 28 mrd kr i innsparing mht Statens utgifter, uten hensyntagen til den faktiske økonomiske utviklingen, dette er en betydelig svakhet.
- PP vil henvise til begrepet "Det store pensjonsranet" som innebar at politikerne brukte Folketrygden til å innføre forskjellige gode politiske tiltak i perioden 1967-2001 tilsvarende kr 482 mrd kr. Gjennom denne tiden har avstanden mellom pensjonistene fra 1990- og frem til i dag opplevd at avstanden kronemessig sett, har blitt større.
- PP vil som bakgrunn endelig tilføre: I 2003 vedtok Stortinget at pensjonistene skulle ha samme lønnsmessige utvikling som yrkesaktive. Daværende regjering slo faktisk politisk mynt på dette. Den regjeringen tapte makten i 2005, kanskje nettopp fordi lovnaden varte bare 1 ½ år. Da kom Pensjonskomisjonens rapport og anbefalinger og den legaliserte den systematiske underreguleringen av pensjonene, både for alderspensjonistene og de uføre. Vi tror at alderssammensetningen i Stortinget, kompleksiteten i saken pensjon, behovet for å markedsføre egen politikk – uten å ta ansvar har vært medvirkende.
- Hovedsammenslutningene viste endelig sitt ansvar ovenfor mangeårige medlemmer i 2006. Etter et noe begredelig trygdeoppgjør (som har innvirkning på pensjonene) fikk vi det beste oppgjøret prosentvis sett i forhold til de siste 40 år. Problemet er at ingen kan kjøpe brød for prosenter, bare regjeringen. PP henviser til tidligere skriv, jfr ref.

PP mener å ha belegg for at Stortinget har fattet vedtak og inngått forlik som vil få betydelige negative økonomiske konsekvenser for kommende generasjoner pensjonister. Vi hevder dette med bakgrunn i hva som faktisk skjedde etter etableringen av Folketrygden i 1966/67.

PP vil arbeide for at kommende pensjonister ikke skal oppleve den følelse av svik mange av dagens pensjonister opplever i forhold til sine respektive partier og stortingsrepresentanter.

PP erkjenner at Pensjonskomisjonen har levert en rapport som er i samsvar med dagens politiske tyngdepunkt, statistikk og regjeringens framtidvisjon for norsk næringslivsutvikling – som defineres til ingen utvikling. Dette begrunnes med at alt er basert på kostnader og ikke på den senere tids økonomiske utvikling og framtidige muligheter. Følgelig mener PP regjeringen har stort handlingsrom i det å etablere en reform som har tillit og bærekraft over tid.

Nærmere utforming og presentasjon av ny alderspensjon i Folketrygden (Kap 2)

All inntekt opp til 7.1 ganger grunnbeløp skal være pensjonsgivende – alle år skal telle med i opptjening av ny alderspensjon. Gjennomsnittet av de 20 beste årene vil gi høyere pensjonsgrunnlag enn gjennomsnittet av 43 år. Dette er ren matematikk og ny ordning går i disfavør av kommende pensjonister. Regjeringen bør revurdere ordningen og begrunne hvorfor man ikke kan bruke samme ordning som man bruker for Statens Pensjonskasse – denne går med 1 mrd kr i overskudd pr år (data hentet fra SPK).

Levealdersjusteringen er et uttrykk for en dårligere men nødvendig endring

PP har forståelse for at øket levealder medfører større pensjonsutbetalinger enn det som opprinnelig lå til grunn i Folketrygden. Nå er vel kostnadene av dette, delvis korrigert i Folketrygden, ved at den opprinnelige 66 % - i dag har en realverdi på ca 52 %.

PP etterlyser en analyse som kan forklare årsaken til en øket levealder, herunder at levealderen de siste 10 år synes å øke raskere generelt, og for menn spesielt.

Levealdersjusteringen antas å virke urettferdig for de av befolkningen som gjennomsnittlig har en lavere forventet levealder (uføre som har begrensede muligheter til å holde seg i god form, kronisk syke, mfl.). PP forutsetter at det innarbeides ordninger som ivaretar disse gruppene når det gjelder uførepensjonen (behandlet i egen høring).

Informasjon om ny alderspensjon

Regjeringen hevder at ny pensjonsreform er en forenkling, da har man i så fall en betydelig utfordring å fremstille ny reform på en pedagogisk enkel måte. Selv høringsutkastet har mangler ifh til en enkel fremstilling av reformen.

Hjemmesider (beskrevet på side 16) må være enkel og det bør være en pensjonskalkulator som gir konkrete verdier ifh til pensjonsutbetalinger pr mnd ifh til ny og gammel folketrygd. I tillegg må pensjonskalkulatoren kunne fremvise konkrete tall for de som har pensjonsordning gjennom Statens Pensjonskasse tilsvarende sett opp mot ny og gammel folketrygd. Dette er ikke omtalt, men ansees som viktig i det å informere befolkningen om konsekvensene av de faktiske endringene.

PP mener også at NAV må tilføres ekstraordinære midler, slik at de blir i stand til å håndtere de utfordringene etaten vil bli stilt overfor. I tillegg til at etatens ansatte vil måtte skoleres og nye datasystemer skal utarbeides, så skal også pågang fra publikum ivaretas. Det er grunn til å tro at informasjonsbehovet vil bli meget stort. Det er derfor viktig at NAV er i stand til å gi denne informasjonen.

Opptjening av inntektspensjon (Kap 3)

I prinsipp oppleves ikke reformen som en forenkling. Dette begrunnes med bl.a. regjeringens nedsatte ekspertutvalg mht AFP i offentlig sektor. Etter over 40 år med Folketrygden begynte denne å bli forholdsvis enkel, selv om den var moden for betydelige forbedringer. De har vi fått i ny reform, men i disfavør av arbeidstakeren – PP er tilbøyelig til å påstå at et flertall av

politikerne på Stortinget faktisk ikke kjenner konsekvensene for egen framtid gjennom de vedtak de selv har fattet.

Folketrygden tok i prinsipp utgangspunkt i 66 % (- ¼ G) av pensjonsgivende inntekt, verdien av denne i dag er på knappe 52 %. Vi ber regjeringen vurdere om vi vil oppleve den samme reduksjonen i ny reform over tid, mht 18.1 % av pensjonsgivende inntekt begrenset til 7.1 G.

PP antar regjeringen har vurdert andre måter å løse utfordringen en øket levealder innebærer, men vi gir allikevel her noen tanker som bør vurderes i den grad det ikke allerede er gjort:

- "Pensjonsopptjeningen settes til 18.1 % av pensjonsgivende inntekt..." til et noe høyere tall. Dette vil medføre at den enkelte vil se pensjonsinnskuddet øke noe ifh til i dag (delvis behandlet i utkastets pkt 2.4)
- Forventet levealder fastsettes med utgangspunkt i data fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) på det tidspunkt reformen iverksettes. Prosenten justeres hvert 10ende år i samsvar med statistiske data fra SSB for gjennomsnittlig levealder. En fastlåst levealder med utgangspunkt i 2010 synes å være en lite fleksibel ordning å regulere pensjonene på.
- Arvegevinsten synes å være den enkeltfaktor som gir størst fleksibilitet mht en noe usikker levealderstatistikk.
- Gitt at man kan si at vedtatt prosent tall er fastsatt, kan regjeringen heve prosenten for å motvirke de negative konsekvensene av den rentepolitikken som Norges Bank fører til for enkeltpersoner/familier. Folk flest vil ha større forståelse for en justering av pensjonsinnskudd, fremfor rentejusteringer i den hensikt å redusere folks kjøpekraft mv. Med en økning av forhåndsinnbetalt pensjon, vil systemet være mindre sårbar mht endringer i levealder. På denne måten kan flere elementer i reformen forenkles.

Øvre aldersgrense for opptjening av pensjonsgivende inntekt

PP er enig i at det som prinsipp skal kreves 40 års opptjeningstid, men vi har et inntrykk av at det er 43 års aktivt arbeid som må til for å oppnå fulle pensjonsrettigheter. Aldersbegrensningen på 16 til 75 år, gir den enkelte 59 år på å oppnå fulle rettigheter. Regjeringen ber om høringsinstansens synspunkter på nedre aldersgrense.

PP foreslår vi at aldersbegrensningen for pensjonsopptjeningen følger arbeidsmiljølovens begrensninger mht unge arbeidere, dvs. 13 år. Med denne økningen vil arbeidstakeren ha 62 år til å opparbeide seg fulle rettigheter. Vi gjentar tidligere oppfordring om ikke å sette en øvre aldersgrense for opptjening (samsvarer med Stortingets vedtak).

PP er noe usikker på den enkeltes pensjonsoppsparing i det regjeringen foreslår en trygdetid fra 16 til 66 år, dette blir 50 år. Med tillegg av PPs forslag blir opptjeningstiden 53 år. Når alle år skal medregnes, motiverer reformen til sen arbeidsstart. Dersom regjeringen mener at man skal legge sammen årsinntektene fra de enkelte år, dele på antall år for så å få pensjonsgrunnlaget, er ny reform en **betydelig devaluering** av dagens Folketrygd i disfavør av kommende pensjonister.

Boks 3.1 på side 22 er tydelig på at det er en jevn inntekt på kr 300 000.- i 40 år som legges til grunn for utregning av pensjon i samsvar med ny reform. PP anmerker at eks i boks 3.1 er satt opp med en kunstig høy begynnerlønn regnet ut fra lønnsnivået i 1990. PP ber regjeringen være mer konkret og sette opp et eksempel med utgangspunkt i en arbeidstaker (eks født i 1958) i et konkret yrke. Hvor høy inntekt må han ha de siste årene for å ha en gjennomsnittlig inntekt på kr 300 000.- i 40 år?

Omsorgsarbeid for barn, syke, funksjonshemmede og eldre

Reformen gir et bedre utgangspunkt enn dagens ordning, men tatt i betraktning av at mange må ta dette omsorgsansvaret i betydelig flere år enn dagens system opererer med. I relasjon til de enorme kostnadene samfunnet spares for er både antall år lagt til grunn er opptjeningsgrunnlaget for dårlig i dagens ordning, men noe bedre i ny reform. Forholdet er ikke vanskelig å dokumentere, for føde uføre er belastningene for pårørende dokumenterbare fra dag 1, for andre forhold kan dette dokumenteres gjennom vedtak i kommune eller legeerklæringer. Dette er mer omtalt i kap 9.

PP støtter forslaget om å gi pensjonsopptjening for omsorgsarbeid tilbakevirkende kraft. Departementet foreslår dette, men bare for opptjening i den nye folketrygden. PP mener ordningen bør utvides slik at det også gjelder opptjening i gammel folketrygd

Pensjonsopptjening for de som avtjener førstegangstjeneste

Fra dagens ungdomskull pålegger Staten et betydelig mindretall verneplikt med referanse til Langtidsproposisjonen for Forsvaret. De som avtjener verneplikt i fremtiden, vil i tillegg også pålegges en ekstra verneplikt ved å stå i Heimevernets ruller til de er 44 år. Regjeringen bes å vurdere om de vernepliktige opptjener samme pensjonsopptjening som de som har omsorg for syke, funksjonshemmede mv. dvs. 4.5 G.

Forbedret pensjonsopptjening for dagpengemottakere

PP mener forslaget innebærer en forbedring, men ber regjeringen innarbeide følgende:

- De som er sykemeldt pga yrkesskade må sikres pensjonsmessig opptjening opp til 7.1 G, basert på tidligere inntekt (evt. siste 3 år). PP viser videre til at man i offentlig sektor har avtalt hvordan forholdet mellom sykeperioden og evt. overgang til atføring/uføretrygd er regulert gjennom Hovedtariffavtalen, samt trygdloven.
- Ektefelle/samboer/partner som medfølger tjenestemann med beordringsplikt til nytt tjenestested og som følge av dette selv må si opp egen jobb, må ikke straffes pensjonsmessig. Disse må få dagpenger fra dag 1, samt opparbeide pensjon opp til 7.1 G, basert på tidligere inntekt (siste 3 år)

Generelt legger PP til grunn at pensjonsopptjeningen beskrevet i pkt 3.3.3 må forholde seg til om den arbeidsledige mv er reelt arbeidssøkende.

Garantipensjon (Kap 4)

Dagens minstepensjon er i overkant av 119 814.- Trygdeoppgjørene bør legges opp etter samme lest som hovedtariffoppgjørene, dvs mer til de som har minst. I dag finnes ca 230 000 fattige i Norge, legger man fattigdomsgrensen i EU til grunn er dette tallet nærmere 430 000. Reformen tar ikke opp denne problemstillingen.

Regjeringen må sikre at de pensjonister som ikke kan jobbe helt frem til 67 år. De som går av med AFP av helsemessige grunner må ikke få en redusert pensjon. De må få medregnet tiden frem til 67 år. I motsatt fall må regjeringen synliggjøre dette og la denne kategorien AFP-pensjonister gå over til uførestønad.

PP henviser til at pensjon er et forhold mellom den enkelte arbeidstaker, arbeidsgiver og staten. Det er urimelig at staten skal hente ut deler av ektefellens pensjon (differensieres etter sivilstand) fordi man bor sammen. Dette er en av de mest kritiserte ordningene i dagens folketrygd og bør ikke videreføres i ny reform. Garantipensjon bør ikke differensieres etter sivilstand, her bør Stortinget inviteres til å fatte et nytt vedtak. Det vil løse mange av de utfordringene som er beskrevet i pkt 5.7.3

PP forutsetter at skattefradraget "særfradrag" pga alder og eller nedsatt skatteevne videreføres uten endring.

Uttak av ny alderspensjon (Kap 5)

PP hilser muligheten til å arbeide videre etter uttak av pensjon velkommen. Det har aldri vært og kommer aldri til å bli samfunnsmessig negativt at befolkningen motiveres til å arbeide lengre. Imidlertid er PP noe usikker på de negative konsekvensene av reformen. Den skiller ikke mellom de som går av pga helsemessige- og eller andre sosiale grunner og den som går av med bakgrunn i egen og evt familiens inntekt.

PP er kritisk til fundamentet i Pensjonskommisjonens innstilling vedrørende tidspunktet for avskjed for aldersgrensen. I dag ligger gjennomsnittlig avgang og overgang til pensjon mellom 58.1 og 63 år. PP savner en grundig dokumentasjon for hvorvidt de som må arbeide lengre i ny reform, faktisk er i stand til å arbeide så lenge som reformen legger opp til. Uten en slik analyse faller mye av grunnlaget for reformen, selv om tanken er god.

PP viser videre til at enslige forsørgere gjennom år har hatt en betydelig utfordring i forhold til leveomkostninger, mulighet til ekstra arbeid osv. PP vil hevde at denne gruppen blir stadig større. I stor grad går dette ut over kvinnens mulighet til å opparbeide seg et akseptabelt pensjonsgrunnlag. I denne sammenheng viser PP til Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) som våren 2007 ga ut et oppdatert standardbudsjett for husholdninger. Her kommer minstepensjonisten dårligst ut, deretter enslige forsørgere m/ett barn før gifte minstepensjonister. Et yrkesaktivt ektepar m/ett barn var de suverene vinnerne.

PP støtter prinsippet om at all inntekt skal gi lik pensjonsmessig uttelling, vi mener derfor at inntekt for ungdom også bør få pensjonsgodskrivning ifh til inntekt.

PP ser det som urettferdig at arbeidstakere som ønsker å arbeide full tid, men ikke får tilbud om det, bare får godskrevet pensjonsrettigheter ut fra den inntekt de faktisk har. Dette i kontrast til arbeidsledige som får pensjonsrettigheter ut fra sitt dagpengegrunnlag. PP foreslår at en tilsvarende ordning innføres for de pensjonister som ønsker fulltidsarbeid, men som ikke får det (kombinasjon arbeidsledighetstrygd/pensjonsopptjening).

PP forutsetter at når pensjoneringsgrensen endres jfr. reformen, må dette gi seg utslag i at pensjonister som tar ut hel- eller delvis pensjon og som ønsker å jobbe, kan melde seg arbeidsledige - med de konsekvenser dette har mht dagpengeordningen.

PP viser til våre merknader til kap 4 – garantipensjon. Det er urimelig at staten skal hente ut deler av ektefellens pensjon (differensieres etter sivilstand) fordi man bor sammen. Dette er en av de mest kritiserte ordningene i dagens folketrygd og bør ikke videreføres i ny reform. Ny reform vil gi relativt store negative utslag for store deler av befolkningen og en videreføring kan resultere at kjernefamilien splittes opp. Om den videreføres er det uklart hva som skjer med de pengene som allerede er innbetalt.

Utbetaling av pensjon til personer bosatt utenfor Norge

PP er enig i den fremstilling som gis i pkt 5.8, men gjør oppmerksom på at regjeringen har hatt ute et høringsutkast vedrørende kildeskatt, en skatt PP for øvrig synes er urimelig. Mange pensjonister velger å bosette seg utenfor Norges grenser (varme strøk) av helsemessige årsaker, samt det høye leveomkostningsnivået i Norge. Den betydelige besparelsen vi derav kan anta vi får på Helse- og sosialbudsjettet bør vurderes opp mot en evt. innføring av kildeskatt.

Dersom kildeskatt innføres, ber PP regjeringen vurdere dette ifh til de av våre innvandrere og arbeidsinnvandrere som hever trygdeytelser i Norge for familiemedlemmer (barnetrygd, kontantstøtte mv).

Endringer i dagens alderspensjon (Kap 6)

PP er kritisk til virkningene av hovedprinsippet om at alle skal arbeide lengre for en bærekraftig pensjonsreform. PP er enig i at dette er en enkel måte å løse utfordringene på, men faren for at mange vil tape på ordningen er overhengende om man ikke legger inn helsestatistiske data som dokumenterer realismen i forslaget. Høringsutkastet har ikke behandlet dette i nevneverdig grad. Vi viser til tidligere merknad om samme.

PP er i prinsipp imot at man setter en øvre aldersgrense for pensjonsopptjening. Dette oppleves som stigmatiserende av den eldre delen av befolkningen. PP opplever tidvis at forskjellige myndigheter hevder at alder er en begrensning. PP krever at det må være helsen og evnen som må være avgjørende for når alderen skal begrense deltakelse og inkludering.

PP er enig i regjeringens forslag vedrørende godskrivning av omsorgsopptjening, men vi savner en overgangsregel, herunder utvidelse for å sikre at alle som har hatt og har denne omsorgsoppgaven sikres samme rettighet. Dette betyr at dagens ordning med tilbakevirkning må utvides og videreføres i ny reform.

Når det gjelder garantipensjon og ektefeller vises til tidligere merknad om samme.

Levealdersjustering (Kap 7)

PP erkjenner at vår beskrivelse av alder som en utløsende faktor i forskjellige sammenhenger kan være utfordrende ifh til at levealdersjusteringen er den faktor som betegnes som den viktigste ifh til en bærekraftig reform.

PP gjentar usikkerheten mht en manglende analyse om realismen i det å få arbeidstakeren til å stå lengre i arbeid gitt dagens gjennomsnittlige pensjoneringsalder for forskjellige yrkesgrupper. Vi gjentar oppfordringen om at dette må underlegges en grundig analyse.

Utover dette er PP noe usikker mht regjeringens forslag herunder beskrivelsen om levealdersjusteringer, men tar som utgangspunkt i at ingen skal gå ned i pensjon, etter pensjonsuttak. Vi har videre merket oss følgende:

- Det fastsettes felles delingstall for kvinner og menn, dette gir en betydelig fordel til kvinnen – noe vi støtter fullt ut.
- Når det gjelder øvre aldersgrense, henvises til tidligere merknad. I denne sammenheng vil den opprinnelige aldersgrensen mest sannsynlig gi bedre uttelling for den enkelte pensjonist. Hvorfor regjeringen har valgt akkurat 75 år antas å være noe tilfeldig.
- PP er helt enig at månedlige delingstall legges til grunn
- Når det gjelder tidspunkt for første gangs fastsettelse av delingstall i 2009, forutsetter vedtak i Stortinget og at forvaltningen for øvrig er klar til å implementere en ny reform fra 2010. Man bør vurdere en utsettelse for å sikre en forsvarlig gjennomføring.

Slik regjeringen har beskrevet arvegevinsten oppleves dette som en måte å fordele opptjent pensjon ifh til de enkelte årskull. I pkt 11.2 gis en helt motsatt forklaring.

Den samme vurderingen som ovenfor legges til grunn vedrørende regjeringens forslag om delingstall.

Regulering av pensjonsrettighetene (Kap 8)

PP mener at alderspensjonister skal ha en inntektsregulering som står i rimelig forhold til lønnsutviklingen. En slik sikringsregel må innarbeides slik at man slipper politiske enkeltvedtak mht lik lønnsutvikling for pensjonister ifh lønsmottakere som Stortinget vedtok i 2003. PP foreslår derfor en regel som sikrer at reguleringen av pensjoner aldri blir dårligere enn gjennomsnittet av lønnsvekst i offentlig sektor.

Vi mener videre at reguleringen bør gjennomføres på en slik måte at forholdet mellom pensjon og en gjennomsnittlig industriarbeiders lønn forblir stabil kronemessig sett. Garantipensjonen bør reguleres tilsvarende som ovenfor.

PP mener videre at pensjonene skal reguleres med kronebeløp i tillegg til en prosentvis regulering for å sikre en bedret situasjon for minstepensjonistene over tid.

PP er uenig i regjeringens forslag om å regulere inntekstpensjonen ved gjennomsnittlig lønnsvekst minus 0,75 %. Vi erkjenner at regjeringens forslag er bedre enn tidligere forslag om en gjennomsnittsberegning av lønnsvekst og prisstigning/på to. Vi mener begge forslagene er i strid med Stortingets vedtak i 2003. Uansett vil en slik regulering medføre at avstanden mellom "rik" og "fattig" vil øke. PP foreslår at inntekstpensjonen reguleres i samsvar den gjennomsnittlige lønnsveksten i samfunnet.

Når det gjelder regulering av garantipensjon er PP enig med regjeringens tilleggs forslag om en garantiregel for regulering av garantipensjonen.

PP mener de samme prinsipper som gjelder for Hovedtariffoppgjør legges til grunn for regulering av inntekstpensjon og garantipensjon (inklusive sikringsreglen). Følgelig bør reguleringen skje etter at hovedoppgjørene er ferdig i privat og offentlig sektor. På denne måten er alle fakta kjent og på det mest oppdaterte. Selve pensjonsbeholdningen kan reguleres pr 1. Januar som beskrevet.

PP vil påpeke at reguleringen av dagens G-beløp og fremtidig regulering av inntekstpensjon ikke vil fange opp den gjennomsnittlige lønnsutviklingen på en tilfredsstillende måte, i det mange tillegg gis lokalt og som følgelig ikke er kjent på drøftingstidspunktet. Her bør regjeringen finne en hensiktsmessig måte å løse dette på (kan bruke samme form som i hovedtariffoppgjørene).

PP er uenig at minstepensjonistene skal få utsatt reguleringen etter nytt system med ett år. Etter vår mening bør disse tas først, herunder bringes opp på et nivå tilsvarende fattigdoms-grensen i EU, som del av overgangsordningene/opprydding mellom gammel og ny ordning i relasjon til utviklingen vi har sett de siste 25 årene.

Innfasing av nye opptjeningsregler (Kap 9)

Det er hevet over tvil at reformen har klare negative trekk, selv om den også inneholder klare positive endringer. Med bakgrunn i kap 9, samt våre tidligere merknader fremmes våre merknader:

- PP er enig i at en gradvis innfasing for årskullene 1954-1962 vil bli mest rettferdig, om enn ikke helt. Dette nullstilles delvis med forslaget om en garanti som sikrer et pensjonsnivå ved pensjonsuttak fra 67 år.
- At ulønnet omsorgsarbeid gis tilbakevirkende kraft fra før 1992 er en vesentlig forbedring i ny ordning. PP kan si seg delvis enig i delingen mellom gammel og ny pensjonsopptjening, gitt at vi forstår hva som er ment. Med dette mener vi: Avsnittet nederst på side 75 er noe uklart, i relasjon til siste setning i avsnittet over. Første avsnitt på side 76 er noe mer klargjørende. Her bør man klargjøre hva som menes.

- Når det gjelder tilbakevirkende omsorgsopptjening kan dette dokumenteres fra dag en for fødte uføre. For de omsorgspersoner som må ta denne oppgaven senere ved eks ulykker, kan dette dokumenteres gjennom legejournal og ofte gjennom vedtak i kommunen.
- Når det gjelder omsorgsopptjening for omsorg eldre og syke, bør det være tilstrekkelig med dokumentasjon fra kommunen og eller lege. Mange har i tillegg fått vedtak i kommunen mht omsorgslønn og eller avlastningstiltak.

Som prinsipp må det utarbeides et enkelt regelverk som gjør det mulig for omsorgspersonen å kunne dokumentere forholdet. For høyt krav om dokumentasjon kan ofte medføre at de som kanskje trenger det mest gir opp.

Økonomiske effekter for den enkelte (Kap 10)

PP henviser til pkt 10.1 som beskriver en situasjon der de fleste er omfattet av flere ordninger. Utfordringen i Folketrygden er å sikre at de som bare har Folketrygden gis en rimelig uttelling ut fra rent rettferdighetsmessige hensyn.

PP vil også henvise at de forskjellige ordningene ofte har en garanti ordning som utløses ved overgang til alderspensjon.

PP har hevdet at kommende pensjonister vil ha betydelig mer i gjeld enn dagens pensjonister. Overgangsforslaget kan medføre at mange kommer uheldig ut – økonomisk sett. PP nevner at de fleste har tatt opp lån som går frem til de er 75 år eller mer.

Når det gjelder beskrivelsen i kap 10, er denne en bekreftelse på mange av de forhold vi har beskrevet tidligere. Det er litt uheldig at pkt 10.5.1 tar utgangspunkt i gjeldende forslag til pensjonsregulering ikke regjeringens nye forslag (lønnsvekst minus 0,75).

Økonomiske og administrative effekter (Kap 11)

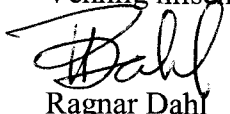
PP er problemer med å skjønne logikken i det som er beskrevet arvegevinsten jfr. pkt 7.1 siste avsnitt, jfr. pkt 7.4.1 tredje avsnitt. Her beskrives arvegevinsten som et tillegg til pensjonen for de gjenlevende i årskullet. I pkt 11.2 beskrives den samme arvegevinsten som noe som reduserer utgiftene til alderspensjonen. Det kan se ut som en beskrevet gevinst er en teknisk regularitet som egentlig innebærer at død før 62 gir en negativ utvikling på gjenlevende pensjonister. Her må det være en gedigen selvmotsigelse og stemmer beskrivelsen i pkt 11.2 er PP helt imot innføring av arvegevinst. Vi ber om at dette avklares.

Øvrige forhold beskrevet i kapitlet antas å være en oppsummering av de tidligere kapitler og konsekvensene av dette. PP har ikke tilstrekkelig bakgrunnskunnskap til å ettergå tallene og må forutsette at beskrivelsen er korrekt.

Utkast til endringer i folketrygdloven (Kap 12)

PP har ingen innsigelser eller forslag til endringer til gjeldende utkast. De innspill vi har kommet med, som evt. tas til følge må følges opp med en tilsvarende tekstendring i kapittel 12.

Vennlig hilsen

Ragnar Dahl

Leder Pensjonistpartiet

Vedlegg 1